

Bryssel den 7 november 2025
(OR. en)

14932/25

EDUC 416
SOC 735
EMPL 486
COMPET 1125
DIGIT 222
ENV 1173

NOT

från: Ordförandeskapet
till: Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Ärende: Yrkesutbildningens roll för konkurrenskraft och resiliens
– *Diskussion*

För delegationerna bifogas en vägledande not från ordförandeskapet i ovannämnda ärende inför diskussionen i rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) den 27 november 2025.

Yrkesutbildningens roll för konkurrenskraft och motståndskraft

Vägledande not från ordförandeskapet

Yrkesutbildningen som en grund för det europeiska samhället

Yrkesutbildning har varit en central fråga i det europeiska samarbetet i många år, och eftersom Europa står inför allt snabbare gröna, digitala och demografiska omställningar samt förnyade säkerhetshot, såsom hybridattacker på viktig infrastruktur, har behovet av högkvalificerad arbetskraft blivit allt tydligare. Trots detta står alltför många europeiska länder fortfarande inför kompetensbrist, för få inskrivningar i yrkesutbildning, en hög andel avhopp och en ihållande uppfattning om att yrkesinriktade banor är mindre värda än akademiska. Det är därför oerhört viktigt att stärka inte bara Europas konkurrenskraft utan även dess ekonomiska och demokratiska motståndskraft och förmågan att ge alla lika möjligheter att få tillgång till utbildning, livslångt lärande och arbetstillfällen av hög kvalitet.

Yrkesutbildningen som en pelare för konkurrenskraft och motståndskraft

Utbildning står i centrum för Europeiska unionens ekonomiska och sociala agenda. För att stärka Europas konkurrenskraft och dess ekonomiska och demokratiska motståndskraft och för att ge alla lika möjligheter att få tillgång till utbildning, livslångt lärande och arbetstillfällen av hög kvalitet har ett antal initiativ införts på EU-nivå under de senaste åren. Dessa initiativ är inriktade på utbildning, kompetensutveckling och deltagande i livslångt lärande. Till dem hör rådets rekommendation av den 24 november 2020 om yrkesutbildning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft¹ och kommissionsinitiativ såsom den europeiska kompetensagendan², handlingsplanen för digital utbildning 2021-2027³ och pakten för kompetens.

¹ EUT C 417, 2.12.2020, s. 1.

² COM(2020) 274 final.

³ COM(2020) 624 final.

I Draghi-rapporten från 2024 om EU:s framtida konkurrenskraft betonas att investeringar i kompetens, och särskilt yrkesutbildning och tekniska färdigheter, är avgörande för att uppnå strategiskt oberoende, innovation och social sammanhållning i Europa. Rapporten pekar på ett antal utmaningar inom utbildning, såsom anpassningen av yrkesutbildningen till förändrade behov på arbetsmarknaden, sjunkande utbildningsnivåer, bristen på stöd till studenter från mindre gynnade förhållanden, underutnyttjad kompetens inom STEM-ämnena och en allvarlig brist på grundläggande digitala färdigheter.

Efter att ha redogjort för utmaningarna efterlyser Draghi-rapporten en europeisk strategi för att ta itu med kompetensbrister med fokus på alla utbildningsnivåer. Den betonar även hur viktigt det är att bland annat stärka grundläggande läs- och skrivkunighet, räknefärdigheter, digitala färdigheter, grön kompetens, STEM-färdigheter och generella färdigheter.

Dessa resultat och rekommendationer kräver förnyade impulser för vidareutvecklingen av yrkesutbildning som en attraktiv och högkvalitativ utbildningsväg med lovande karriärmöjligheter för studerande.

En uppmaning till samordnade åtgärder för att stärka yrkesutbildningens roll

Trots medlemsstaternas insatser ligger fokus för EU:s gemensamma utmaningar fortfarande på attraktionskraft, arbetsmarknadsrelevans, inkludering och partnerskap, inbegripet vägledning, arbetsplatsförlagt lärande, digitalisering och högre yrkesutbildning.

I detta sammanhang bör det framtida europeiska samarbetet på utbildningsområdet, särskilt när det gäller yrkesutbildning på alla nivåer, ytterligare stödja länderna när det gäller att tillgodose arbetsmarknadens behov, öka spetskompetensen och inkluderingen samt främja innovationen inom yrkesutbildningssystemen. Samtidigt måste utbildningen, inbegripet yrkesutbildningen, säkerställa att enskilda personer har de yrkeskunskaper som krävs, inbegripet förmågan att inta en aktiv roll i demokratiska samhällen.

Insatserna på europeisk nivå bör förstärka och komplettera nationella reformer genom att tillhandahålla vägledning, verktyg och plattformar för samarbete, så att yrkesutbildningen kan bli en verklig drivkraft för samhällets motståndskraft och konkurrenskraft. För att den europeiska yrkesutbildningens fulla potential ska kunna uppnås är det dessutom avgörande med ett starkt samarbete mellan utbildningsanordnare på alla nivåer, företag och stater för att säkerställa att läroplanerna för yrkesutbildning förblir relevanta och anpassade till arbetsmarknadens föränderliga krav och samhällets krav. Detta flerpartssamarbete förbättrar utbildningens kvalitet, främjar innovation, stärker möjligheterna för studerande att få tillgång till högre utbildning och/eller meningsfulla sysselsättningsmöjligheter och ger enskilda personer möjlighet att aktivt delta i demokratiska samhällen, vilket stärker de europeiska ekonomiernas övergripande konkurrenskraft.

Mot bakgrund av det ovanstående uppmanar ordförandeskapet ministrarna att besvara nedanstående frågor för en diskussion på ämnet. Vänligen begränsa inläggen till högst tre minuter.

- Hur kan vi i större utsträckning anpassa yrkesutbildningsprogram till arbetsmarknadens behov och samtidigt säkerställa högkvalitativ, inkluderande utbildning för alla yrkesstuderande som ger dem nödvändiga yrkesmässiga och samhällseliga färdigheter?
- Hur kan vi öka inte bara attraktionskraften utan även könsbalansen inom yrkesutbildningsprogram – särskilt när det gäller STEM-ämnena?